

Meester Anton weet raad met drukke kinderen

Grip op stuiterballen

Anton Horeweg schreef een boek over kinderen met adhd in de klas. Op een school in een Schiedamse afbraakwijk brengt hij zijn kennis dagelijks in praktijk. "De kunst is ingrijpen voordat de uitschieters ontstaan."

Tekst Michiel van Nieuwstadt Beeld Rob Niemantsverdriet

Anton Horeweg spreekt zacht. Zo zacht dat zijn stem achterin de klas nauwelijks hoorbaar is als hij zegt: “Je moet je spullen gaan opruimen.” Toch gaan de kinderen vlakbij hem direct aan de slag. En al gauw doet iedereen mee. Kinderen hebben de opdracht misschien niet gehoord, maar sluiten zich aan bij hun klasgenoten. Meester Anton verheft zijn stem een hele woensdag niet één keer.

De korte stekels van meester Anton (57) zijn hier en daar grijs. Hij heeft de mouwen opgestroopt en draagt rond zijn nek een zilveren kettinkje met een skate. In deze groep 6 is het zo rustig, dat Horeweg voortdurend onderonsjes kan hebben met zijn leerlingen: een korte extra uitleg, een kleine bemoediging of een correctie. Horeweg zoemt van leerling naar leerling, almaar pratend, lachend om kleine gebeurtenissen, en om de grapjes van hemzelf en zijn leerlingen.

De tien uur durende werkdag van meester Anton begint om zeven uur

Anton Horeweg houdt van uitdaging. “In een rustige groep zou ik me echt vervelen.”

Hoe krijgt hij het voor elkaar? Daarover schreef meester Anton al drie boeken. In zijn jongste boek *Wat stuitert daar door je klas?* concentreert hij zich op de omgang met drukke kinderen; kinderen met adhd in het bijzonder. Onderwijsdeskundigen zijn vaak buitenstaander, maar deze leraar blijft voor de klas staan op de Peperklip, een basisschool in een afbraakwijk op de grens van Rotterdam en Schiedam.

De groep bespelen

Goed kijken en snel inspelen op situaties die ontstaan. Dat is de kern van de aanpak van Horeweg. Met zijn vinger tekent hij in de lucht een kabbelgolfje en daarna een grillige reeks pieken en dalen. “De kunst is ingrijpen voordat die uitschieters ontstaan. Als je de kleine verstoringen aanpakt, dan blijft het vlak. Het is het bespelen, dat vind ik echt, van de groep.”

Wie druktemakers wil *handelen*, moet ze begrijpen. Het is belangrijk om niet te generaliseren en te zoeken naar de specifieke problemen van elk kind. Adhd is een containerbegrip voor een breed scala van gedrag. Sommige kinderen met adhd zijn hyperactief, letten niet op en zijn impulsief, maar niet bij elk kind komen al deze gedragingen samen. Soms is er alleen het gebrek aandacht, zonder de drukte (add) in andere gevallen zijn kinderen niet beweeglijk, maar zitten ze wel onophoudelijk te kletsen.

Vier stuiterballen springen eruit in deze groep van maar negentien kinderen – Horeweg wil niet dat hun namen genoemd worden, omdat ouders daarvoor geen toestemming hebben gegeven. Eén van de druksten is een jochie van tien met een korte zwarte coupe en een afzakken-de joggingbroek met spinnenwebprint. De twee meisjes in zijn groepje negeren hem grotendeels. Horeweg daarentegen houdt hem scherp in de gaten. Deze stuiterbal zit vandaag aardig stil, maar kletst wel door de klas. Hij werkt, maar zit soms ook tientallen seconden lang voor zich uit te staren met een pen in zijn mond.

Wat gaat er om in zijn hoofd? De beste manier om daarachter te komen is het hem te vragen. “Snap je het niet of zit je diep na te denken”, vraagt Horeweg. Een leerkracht moet altijd checken wat er aan de hand is, want schijn kan bedriegen. Zo leren leerkrachten op de pabo of lerarenopleiding dat kinderen tijdens de uitleg **■**

Het verloop op basis-school de Peperklip is groot. Kinderen moeten verhuizen, omdat de gemeente Schiedam bouwvallige huizen in de omgeving laat afbreken. In de omgeving van de school liggen drugs-panden.

In plaats van een time-out kiest hij voor een time-in

naar hen moeten kijken. Maar een kind dat voor zich uitstaart kan soms toch aandachtig luisteren.

Horeweg wil collega's ervan doordringen dat kinderen met gedragsproblemen handelen uit onmacht, niet uit onwil. "Zo verloopt bij deze leerling de informatieverwerking wat trager, hij loopt altijd achter de feiten aan."

De jongen staat op, loopt naar de spiegel en checkt of zijn haar goed zit. Hij snuit zijn neus en gaat weer zitten. En dan opeens, middenin de rekenles, ziet hij een fout in de bordjes met roostertijden, één van de vele schema's die voorin de kas hangen. Meester Anton laat hem naar voren komen om de zaak te corrigeren. "Dank je wel." Eenmaal terug op zijn plaats legt deze stuiterbal op fluistertoon uit, waarom hij meester Anton waardeert: "Hij schreeuwt niet naar ons en blijft rustig. Op mijn oude school schreeuwde de juf wel en ik moest steeds naar

de gang. Onze meester maakt grapjes en vindt ons ook lief."

Op zijn vorige school werd deze jongen gepest. Nu helpt Horeweg hem zijn ruzietjes op te lossen. Waar nodig schakelt hij daarbij de hulp in van andere leerlingen. Horeweg grijpt eerst zelf in als de jongen mot krijgt met een klasgenoot die wel een woordenboek meeneemt voor haar vriendinnetje, maar niet voor hem: "Dat is toch niet aardig?" Daarna verzoekt hij een ander meisje een oogje in het zeil te houden: "Zij is heel vriendelijk. Je kunt haar uitleggen: Je weet dat 'ie heel druk is, help hem nu een beetje in plaats van boos te worden. Zeg het nog een keer tegen hem, want hij snapt het niet altijd. Zo gebruik je de kracht van de groep om stuiterballen rustiger en geconcentreerder te krijgen." Later op de dag kletst de drukke tienjarige zo lang door dat hij bijna naar de gang moet, maar zo ver komt het net niet. Een kind wegsturen is voor Horeweg de laatste optie. In plaats van een time-out kiest hij voor een time-in: een kind dat zijn mond niet kan houden belandt aan de instructietafel, vlak voor de neus van de leerkracht.

Meester Anton zoemt van leerling naar leerling, almaar pratend, lachend om kleine gebeurtenissen, en om de grapjes van hemzelf en zijn leerlingen.

Knutsels

De Peperklip is een basisschool met 320 leerlingen. Het gebouw is oud, maar oogt vrolijk en fris dankzij knutsels en felle verkleuren. Het verloop op de school is groot, want de gemeente Schiedam vervangt de bouwvallige huizen in de omgeving door eengezinswoningen. Daarom moesten veel kinderen in de afgelopen jaren verhuizen. Rondom de school zijn er invallen in wietplantages en drugspanden. Kinderen van Nederlandse afkomst zijn er nauwelijks op deze school en in de groep van Horeweg zit er maar één. De meeste blondines zijn van Poolse afkomst. “U bent de enige Nederlander in de klas”, grapt de kinderen in andere jaren. Veel van wat er gebeurt in deze klas is voorspelbaar en verloopt volgens vaste patronen, een standaardrecept voor goed klassenmanagement. Op het digibord staat een stoplicht en kinderen worden er op zachte toon aan herinnerd dat overleg bij rood niet gewenst is. Een plattegrond verduidelijkt de groepsindeling op niveau, voorafgaand aan de taallessen. De meester heeft minsommen op niveau voorbereid,

de kinderen berekenen hun antwoorden op wisbordjes. Voor het oefenen van leestekens en hoofdletters heeft de meester in aanvulling op de methode een stripverhaal getekend dat de kinderen zelf mogen afmaken. Om dat alles voor te bereiden begint de tien uur durende werkdag van meester Anton om zeven uur. “Alles staat van te voren klaar”, legt hij uit. “Alles is geregisseerd, achter alles zit een bedoeling. Die maak ik duidelijk. Misschien twee keer als het nodig is of drie keer, maar de structuur staat.” Waar mogelijk krijgen kinderen de ruimte. Een meisje van tien dat graag juf wil worden, mag tijdens het lezen op de stoel van de meester zitten. Andere kinderen liggen tegen de verwarming of onder de boekenkast. Broodzakken opblazen en laten klappen? Dat is niet bij voorbaat een probleem. Een jongen achterin zit te wippen en zet zijn stoel ver achterover. “Het mag”, grijnst hij, “als de meester het niet ziet.”

Verveling

Tegen het eind van de ochtend legt Horeweg zittend op één knie minsommen uit aan een meisje met het haar in een krullerige knot. De stuiterbal achterin de klas blijft maar vragen stellen en zijn overbuurvrouw klopt op de schouder van de meester. Hectisch? Niet voor Horeweg, hij zegt: “Als je een minsom lastig vindt, kom dan even bij me, ik verveel me.” Later legt Horeweg uit dat hij van nature de uitdaging zoekt. “Aan het begin van het jaar was deze groep veel drukker. In een rustige groep zou ik me echt vervelen.” Tot de stuiterballen behoren ook een jongen van negen met een brillette en een Star

Levenslang LA

Als jochie van twaalf wist Anton Horeweg dat hij onderwijzer wilde worden, net als zijn grote broer. Na tien jaar in het onderwijs maakte hij even een uitstapje naar de horeca, maar hij keerde al snel terug. “Het nutteloze ging me tegenstaan. Je verkoopt hamburgers, terwijl je in die tijd kinderen kunt helpen.”

Horeweg schrijft boeken, verplichte kost op veel pabo's, en heeft een masteropleiding voltooid, maar ondanks zijn vakmanschap en expertise zit hij al zijn leven lang in de laagste salarisschaal-LA. Hij runt zijn klas als geen ander, maar dat is blijkbaar niet genoeg. “LB krijg je als je gedeeltelijk buiten de klas gaat werken. Jammer, maar mijn kracht ligt hier, in de klas.”

Wars-shirt en een kereltje van negen op gympen met loshangende neoveters. Hun tafeltjes zijn een kwart slag gedraaid, weg uit hun groepjes. “Zo heb je tenminste geen last van het gegiechel van je overbuurvrouw”, heeft de meester gezegd tegen één van hen. “Het is fijn zo met mijn tafeltje”, vindt hij zelf, “omdat ik steeds praat met iedereen.” Voor het tafeltje draaien kiezen kinderen zelf, maar als het nodig is maakt meester Anton die keuze voor hen.

De stuiterbal met de losse veters zit vaak te wriemelen en dingen kapot te maken. Als afleiding mag hij de stiften uitdelen, zo heeft hij zijn loopje door de klas. Nu hij sinds kort een pilletje gebruikt is deze jongen sowieso rustiger. Meester Anton ontdekte dat hij tot rust komt als hij schrijft. Middenin de klas staat zijn boekje uitgesteld, *De meester is een monster* is de titel, maar dat meint hij niet: “De meester is gewoon lief.” ■

Anton Horeweg, Wat stuitert daar door je klas?, Uitgever Lannoo Campus, €19,99, ISBN 9789401441513